

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัครโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๖/๒๕๔๘

วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลแขวงพระนครศรีอยุธยาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสุชาติ พันธุ์เพ็ง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๗ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

ด้วยศาลแขวงพระนครศรีอยุธยาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสุชาติ พันธุ์เพ็ง) ในคดีอาญา หมายเลขคำที่ ๑๔๕๘/๒๕๔๔ หมายเลขแดงที่ ๒๕๕๔/๒๕๔๕ ระหว่างพนักงานอัยการประจำศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา โจทก์ นายสุชาติ พันธุ์เพ็ง จำเลย เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๗ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

๑. สรุปข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปความได้ ดังนี้

นายสุชาติ พันธุ์เพ็ง ได้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานทำสุรา มีภานะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต มีเชื้อสุราไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตและมีไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๑๗ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๕ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔ (ทั้งที่จำเลยได้เคยถูกเจ้าพนักงานสรรพสามิตจับกุมในข้อหาทำสุราและขายสุราเช่นมาก่อน แต่เจ้าพนักงานสรรพสามิตได้เปรียบเทียบปรับ) จึงได้ถูกเจ้าพนักงานจับกุม แต่จำเลยให้การปฏิเสธตลอดข้อกล่าวหา และพนักงานอัยการ จึงฟ้องนายสุชาติ พันธุ์เพ็ง เป็นจำเลยในคดีอาญา หมายเลขคำที่ ๑๔๕๘/๒๕๔๔

นายสุชาติ พันธุ์เพ็ง ได้มอบหมายให้ทนายความยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์และยื่นคำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๑๗ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๗ มาตรา ๖๐ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และ มาตรา ๘๗ ต่อศาลแขวงพระนครศรีอยุธยาและขอให้ศาลส่งเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ศาลแขวงพระนครศรีอยุธยาออกนั่งพิจารณาคดี (วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๖) แต่ทนายจำเลยไม่ไปศาล จำเลยจึงขอติดต่อกับทนายจำเลยเพื่อแถลงต่อศาลในกำหนดนัดต่อไป แต่ศาลได้แจ้งให้จำเลยทราบว่า ตามคำร้องของจำเลยที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๖ ว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ และมาตรา ๘๔ จำเลยจึงแถลงว่า หากจำเลยหรือทนายจำเลยไม่มาศาลในนัดต่อไป (วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๖) ถือว่าจำเลยและทนายจำเลยไม่ติดใจขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ ต่อไป แต่ยังคงประสงค์จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๑๗ ว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ และขอให้ศาลแขวงพระนครศรีอยุธยาแจ้งไปยังสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อส่งคำร้องตามทางเฉพาะมาตราดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ศาลแขวงพระนครศรีอยุธยาออกนั่งพิจารณา แต่จำเลยและทนายจำเลยไม่ไปศาล จึงถือว่า จำเลยและทนายจำเลยไม่ติดใจขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ ต่อไป แต่ยังคงประสงค์ให้พิจารณาวินิจฉัยเฉพาะพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๑๗ ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๗ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

ศาลแขวงพระนครศรีอยุธยาจึงขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมส่งความเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มีบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญตามที่จำเลยโต้แย้งหรือไม่ ซึ่งสำนักงานศาลยุติธรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าว

อยู่ในบังคับมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่บัญญัติให้ส่งความเห็นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย และยังมี คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าว จึงให้ศาลรอกการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นดังกล่าวเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย เป็นหนังสือที่ ศย ๐๑๖/๒๗๑๓๓ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๗

๒. การดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้แจ้งให้สำนักงานศาลยุติธรรมทราบ รวมทั้งส่งสำเนาให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงกรมสรรพสามิตทราบเพื่อให้ทำคำชี้แจง ซึ่งต่อมาได้มีคำสั่งอนุญาตให้ขยายเวลาการทำคำชี้แจงหรือแสดงความเห็นของกรมสรรพสามิตตามที่ได้รับการร้องขอออกไปอีก ๓๐ วัน และได้รับคำชี้แจงของนายโยธิน วิมุททายน ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมสรรพสามิตรวมไว้ในสำนวน

๓. ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยและคำวินิจฉัย

พิเคราะห์แล้ว ผู้ร้องไม่บรรยายคำฟ้องว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๗ มาตรา ๗๘ และมาตรา ๘๓ อย่างไร หรือเพราะเหตุใด ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๖ (๓) และ (๔) ที่ต้องบรรยายข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยชัดแจ้ง คงบรรยายเฉพาะว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ เพราะเหตุใดเท่านั้น จึงมีปัญหาคือต้องพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ เฉพาะว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ เท่านั้น ซึ่งมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐

มาตรา ๔๖ บัญญัติว่า

“บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ

การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขัน โดยเสรีอย่าง
เป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ
แห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครอง
ประชาชนในด้านสาธารณสุขไปโลก การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
หรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือจัดความไม่เป็นธรรม
ในการแข่งขัน”

มาตรา ๘๔ บัญญัติว่า

“รัฐต้องจัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จัดหาแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม
ให้เกษตรกรอย่างทั่วถึงและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรให้
ได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษา
ผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร”

มาตรา ๘๗ บัญญัติว่า

“รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขัน
อย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิก
และละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ
และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคง
ของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณสุขไปโลก”

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๑๗ บัญญัติว่า

“ห้ามมิให้ผู้ใดขายสุราหรือนำสุราออกแสดงเพื่อขาย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน
สรรพสามิต”

แม้ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ แต่เนื่องจากประเด็นดังกล่าวเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหลายมาตรา ดังนั้น เพื่อความชัดเจนเห็นควรแยกพิจารณาเป็นสี่ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ เป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์เพื่อรับรองสิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมซึ่งสามารถเรียกร้องจากรัฐได้โดยสามารถเรียกร้องให้รัฐสนับสนุนหรือยอมให้ตนอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและยั่งยืน และรัฐต้องสนับสนุนให้บุคคลเหล่านั้นดำเนินการต่าง ๆ เหล่านั้น แต่สิทธิดังกล่าวต้องเป็นไปตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ซึ่งได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๔๖ ไว้แล้วว่า การจะดำเนินการตามสิทธิดังกล่าวของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมได้ก็จะต้องมีกฎหมายบัญญัติกำหนดรายละเอียดถึงหลักเกณฑ์และวิธีการใช้สิทธิดังที่ระบุไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องมีกฎหมายกำหนดรายละเอียดอันเป็นการสนับสนุนสิทธิดังกล่าว แต่ขณะนี้ยังไม่มีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมดังกล่าวไว้จึงยังไม่อาจพิจารณาว่าบทบัญญัติใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ ได้ และดังนั้นพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๑๗ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองเสรีภาพของบุคคลในการประกอบกิจการหรือการประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมซึ่งเจตนารมณ์ของบทบัญญัตินี้มีขึ้นเพื่อรับรองเสรีภาพของบุคคลในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพว่าจะไม่ถูกจำกัดและต้องให้บุคคลเหล่านั้นสามารถแข่งขันในตลาดการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพได้โดยเสรีอย่างเป็นธรรม

คำว่าเสรีภาพ คือความเป็นอิสระในชีวิตของมนุษย์ด้านต่าง ๆ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับของสังคม และเสรีภาพอย่างหนึ่งในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยซึ่งเป็นแบบเสรีนิยม ก็คือ ต้องมีเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ กล่าวคือ ต้องเปิดโอกาสให้เอกชนไม่ว่าบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้ประกอบกิจการสามารถผลิตและจำหน่ายสินค้าหรือบริการได้อย่างเสรีโดยให้กลไกของตลาดและราคาเป็นตัวกำหนดปริมาณการผลิตและการกระจายผลผลิต

อย่างไรก็ตามเสรีภาพต่าง ๆ รวมทั้งการจะอนุญาตให้มีการค้าอย่างเสรีนั้นเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาควบคู่กับสิทธิและหน้าที่ และสามารถถูกจำกัดได้บางประการ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในด้านต่าง ๆ เช่น เพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือการคุ้มครองผู้บริโภค และเมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง ก็บัญญัติข้อยกเว้นของหลักการดังกล่าวซึ่งเป็นการยกเว้นเรื่องเสรีภาพในการประกอบกิจการและการประกอบอาชีพไว้ว่า เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค หรือประโยชน์สาธารณะอื่น เนื่องจากรัฐมีความจำเป็นต้องจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในบางกรณีดังกล่าว ซึ่งจะกระทำได้ก็แต่โดยความยินยอมของประชาชนที่ให้จำกัดสิทธิและเสรีภาพตามกลไกแห่งนิติบัญญัติของรัฐนั้น

การที่พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา ๑๗ บัญญัติห้ามการขายสุราหรือนำสุราออกแสดงเพื่อขาย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตนั้น ก็เพราะบทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นผู้บริโภคจากโทษของการเสพสุราที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภค และความสงบเรียบร้อยของประชาชน จึงมีการควบคุมและการห้ามต่าง ๆ เช่น การผลิต การครอบครอง การจำหน่ายและการบริโภค อันเป็นการคุ้มครองประโยชน์ทั้งของผู้บริโภคและสาธารณะ

ดังนั้น แม้การห้ามขายสุราหรือนำสุราออกแสดงเพื่อขาย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่กรมสรรพสามิตนั้นเป็นบทบัญญัติอันมีลักษณะในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ แต่ก็เป็นกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ และเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคและรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง เพราะการบริโภคสุราอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภคหากมีการผลิตสุราที่ไม่ได้มาตรฐานและอาจก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทหรือ

การกระทำอื่น ๆ ที่เป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลอื่น ๆ หรือต่อสังคม ซึ่งรัฐจำเป็นต้องให้ความคุ้มครอง ด้วยเหตุดังกล่าวพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๑๗ จึงไม่แย้งหรือขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐

ประเด็นที่สาม พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔ หรือไม่

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่อยู่ในหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐแล้วเห็นว่ามีเจตนารมณ์ให้รัฐมีแนวนโยบายต่อประชาชน คือ หน้าที่ดำเนินการให้ประชาชนมีสิทธิถือครองที่ดินและใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม และสำหรับประชาชนที่เป็นเกษตรกรนั้นรัฐต้องจัดหาสิ่งอื่น ๆ ที่ช่วยในการใช้ที่ดินสำหรับทำการเกษตร กล่าวคือ จัดหาแหล่งน้ำ และให้ช่วยรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาด รวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อทำการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร แต่มิได้รับรองสิทธิของประชาชน ในขณะที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๑๗ ที่บัญญัติห้ามการขายสุราหรือนำสุราออกแสดงเพื่อขาย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตนั้น มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นผู้บริโภคจากโทษของการเสพสุราที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพและคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของประชาชนโดยส่วนรวม จึงไม่มีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔ และดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๑๗ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔

ประเด็นที่สี่ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่กำหนดแนวทางในการกำหนดนโยบายพื้นฐานของรัฐในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยรัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด ซึ่งเป็นเรื่องหลักการที่รัฐจะกระจายรายได้ให้กับประชาชนและการที่รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีให้มีการค้าขายแข่งขันกันโดยใช้กลไกตลาด ซึ่งไม่เกี่ยวกับการกระทำของบุคคล และมีได้รับรองสิทธิของประชาชน แต่การที่รัฐห้ามบุคคลขายสุราหรือผู้นำสุราออกแสดงเพื่อขาย เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากทางการเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดให้บุคคลต้องปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปตามเจตนาในการที่บุคคลจะขายหรือนำสุราไปแสดงเพื่อขายนั้น บทบัญญัติของพระราชบัญญัติสุรา ฯ

ดังกล่าวจึงไม่มีความเกี่ยวข้องกับแนวนโยบายของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ แต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๗ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗

ด้วยเหตุต่าง ๆ ดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗

ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ